

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

A szél.

Megboldogult munkatársunk :
dr. Szörnyü Béla halála előtt pár
nappal adta át az alábbi cikket fő-
szerkesztőnknek. Közöljük, mint
egy tízes magyar léleknek utolsó
lobbanását.

Dr. Szörnyü Béla. †

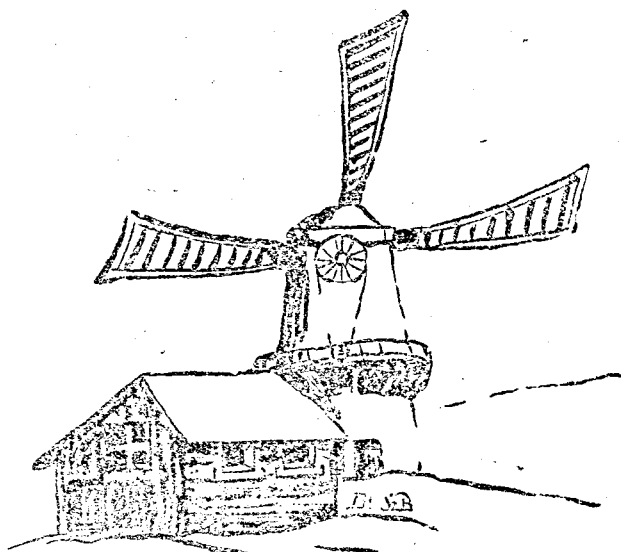
Megelőző számainkban bemutattuk kedves
olvasóinknak, hogy a vizierőt miként lehet

hasznunkra fordítani és kihasználni, ezeket a cél-
szerű, okostanácsokat, azt hisszük, nem szükséges
külön még olvasóink figyelmébe ajánlanunk.

Ez uttal bemutatjuk a másik természeti erőt,
amely sok idegen országban az embereknek
rendkívül fontos szolgálatokat tesz, munkaerőt
és munkát szolgáltat; szóval az élet küzdelmei-
ben szintén egy hatalmas, istenadta segítő-társ.
Ez az ingyen hajtóerő: a szél.

Gazdasági hátramaradottságunk egyik fő oka
az volt, hogy pompás vízrendszerünket nem
szedtük rendbe s nem használtuk ki kellőleg. Ha
okos vízrendészeti és csatornázási politikánk
lett volna, akkor Sepsiszentgyörgyről uszályhajó-
val egész Brailáig, Marosvásárhely és Kolozsvár-
tól az Olt, Maros és Szamos segítségével pedig
Budapest—Bécs és a Dunán át a Fekete-ten-
gerrel kellett volna közvetlen hajójáratokkal érint-
keznünk. Ide jóformán csatornák sem kellett
volna, csakis a folyóinkat kellett volna jó karban,
hajózható állapotban tartanunk.

Ha folyóink erejét nem is lehet már kellően
kihasználnunk, van még egy természeti erő a
rendelkezésünkre: a szél. Olcsóbb s könnyeb-
ben, mindenki által hozzáférhető *ingyen-erő*. A
kihasználása már ösön-ös idők óta ismerős: a
vitorláshajók, majd később (alább bemutatott)
szélmalmok által. Még a gőz és benzin mai
korszakában is rengeteg, majdnem fele a hajók-
nak az ingyen szelet használja hajtóerőnek.
Hollandiában a tengerrel való lecsapolási küz-
delemben, óriási szerepe volt és van századok
óta. Nálunk is ismerték, különösen az alföldön;
azonban az első bemutatott alaku malmok ma
többé már nem felelnek meg, mert az erőnek
alig 5—6 százalékát képesek munkává átdol-
gozni, hasznosítani.

Régi szélmalom.

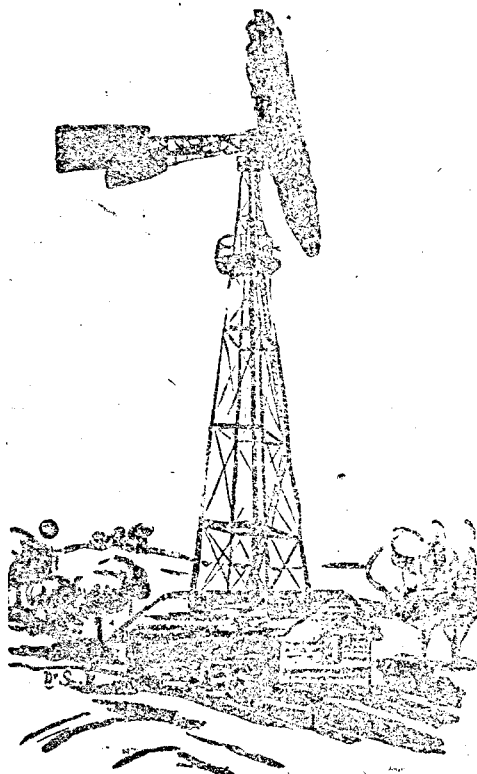
A modern szélmalom azonban valóságos szélturbinák és a géptechnika minden vívmányát fölhasználva, az erőforrásnak 25—30 százalékát értékesítik. Homorú acél lapátokból szerkesztett kerékkel dolgoznak ezek a malmok, a tengelyük pedig mindenütt könnyen forgó-golyós csapágyban mozog. Ennélfogva ezek a modern szélmalomok már a percenként 1·5—3 méter sebességű, azaz a lombokat is csak gyöngén rezgető szellőt is képesek értékesíteni, munká-erővé átalakítani. Két lapáttal vannak ellátva, ebből a nagyobbik, a tengelyre erősített, arra szolgál, hogy a kerék mindig szélnek álljon, a

Váltó lapátok.

kisebbik pedig, mely a lapátok irányában mered ki, erős szél, vihar esetén a kereket élével állítja a szél ellen úgy, hogy a forgás megszűnik és a töréstől megóvjá; tehát egy leleményes rugós szabályozó, mely mindig egy bizonyos maximális forgószámon tartja a kereket és szél-csökkenés esetén pedig rendes síkba állítja a rugót. A hajtóerő természetesen a kerék átmérőjétől is függ, nemcsak a szélerősségtől.

A torony magassága 10—40 méter szokott lenni és lehet favázból vagy acélból szerkesztve.

Német szélmalom.

Megfelelő méretezésű *Herkules* (német gyártmány) szélmalom pl. a következő teljesítményeket szolgáltathatja: egy 7 m. átmérőjű kerékkel napi 60.000 liter vizet szivattyúz ki vagy egy 2 kövü malmot lehet hajtani. Egy 2½ m. átmérőjű kerék naponta 5—6000 liter vizet, tejcsernok-beli gépeket vagy egy kisebb dynamót hajthat 30 körte világitásra. 9—12 méteres kerékkel ellehet világitani villannyal egy 1000 villanykörtés falut, ezenfölül elhajt még 2—3 köves szítás malmot, gyapjufésülőt, ványolót vagy bármi más gazdaságigépet, amelyekhez 6—20 lóerő kell.

Szóval a szelet is hámba lehet fogni és különösen ma, amikor olyan méregdrága a marhatartás, a kőszén, a benzin, a nyersolaj és a gépész, rendkívüli fontossággal bír egy szélmalom, mert éppen a hajtóerőt kapjuk nála ingyen. Erdélyben teljes szélcsönd nincs több évente mint 10—14 nap, de ha villanyvilágitásra alkalmazzuk, a telepet akkumulátorokkal (áramraktározóval) szereljük föl, amelyekből 6—8 napig kaphatunk áramot akkor is — ha a szél nem működik. Ezek a szélmotorok nem fagynak be télen s nem apadnak el szárazságban. Villanyfejlesztésre a vízerő ma roppant drága, mert

magas esést kell létesíteni s a zuhanó vizet csőben zuhintani a turbinára.

Efféle vízi berendekedés ma milliókba kerül. Gőz-, benzin- vagy nyersolajmotor ma szintén drága, de még drágábbá teszi a szén, benzin és nyersolaj napi fogyasztása, no meg hogy nem akkor kapjuk, amikor kell, a folytonos szállítási zavarok miatt. A szélmotornál az egész napi költség napi egy kg. kenőolaj és egy ember vagy egy gépész, ha villanytelepet hajt.

Tehát öntözésre, lecsapolásra, villanyvilágításra, malom s más gazdasági gép hajtásra a legolcsóbb erőfejlesztő a szélmotor.

Legtöbb acél szélmalom van Németországban, ahol mintegy 20 ezer működik; némely helyt 2-3 községet egy szélmalom lát el vízzel s villannyal.

Dél-Amerikában és Oroszországban van vagy 4-5 ezer, Hollandiában is van több ezernél. Magyarországon is volt közel száz s mind 1910 után épültek; többek közt a budapesti József műegyetemen, Imre Eleknek Nyitramalom-szege, Kunth, Propper bpesti kertészeknek, a bpesti mezőgazdasági szövetkezetnek s Mátészalkán Klein A. földbirtokosnak van. Romániában is működik kettő (Wolf, Bukarest és Economos, Marasesti). De nem ismeretlen Kínában és Afrikában sem, — csak nálunk Erdélyben!

Aki tehát teheti: fogja igájába nálunk is a szeszélyes szelet.

Dr. Szörnyű Béla.

Vészkiáltás.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Tudom, hogy lapjukkal, a Magyar Néppel az erdélyi magyarságnak legszentebb érdekeit óhajtják védeni s látom írásaikból, cikkeikből, hogy hajlandók volnának szívük vérével is megmenteni e népet s tovább vezetni a fejlődő élet utain. Ki volna elég lelketlen ahhoz művelt, magyar kulturát szívott és azon táplált magyar ember, aki ne akarná a nemes magyar népet előrehaladónak és virágzóknak látni?

Valahányszor kiindulok a szép Kolozsvárról, hogy találkozzam saját fajommal ott lenn a falvakban, mindig valami melabú, sajgó bánat fog el, pedig ott van bensőmben a vágy, találkozni azzal a néplelekkel, amin állhat és épülhet a műveltség s létesülhet a haladás. Igen, mert ennek a népnek, ennek a fajnak különös hivatása van a népek életében. Ez volt a világ legszabadelvűbb népe s ennél talált talajra a vallás-

szabadság s vált értékké a multban az erkölcsi nagyság. Ez volt s ez ma is ez a vendégszerető baráti nép, melyhez hasonlót ne keressünk sehol.

Mégis bánat ül lelkemen, ha feléje közeledem. Igen, mert attól félttem a népet, hogy józan és fölemelő hivatásos élet helyett annyira elmerül a népeket pusztító szeszfogyasztásban, hogy aztán meg nem mentheti semmi és senki.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Legyen szabad figyelmét felhívnom arra, hogy a mi különben jóra való népünk tudatlanul, akaratlanul tán: *annyira az itálnak adta magát, hogy legtöbb értékét ennek a szörnynek, ennek a Mammonnak áldozza.* Istenem, hogy elfog a keserűség, amint látom a magyar-pusztító veszedelmet, ami elveszi a pénzt, a jóllétet, a becsületet, a családi békét, a lelki boldogságot, gyöngíti a nemes faji tudatot és erőt s lassanként megemészti, elsorvaszt. Odajuttat, hogy nem lesz többé szent érték és nemes akarat s majd akkor hiába akar a magyar magyarul élni, nem lesz ki, nem lesz miért. Azt a pénzt, amit pl. az Egyház kulturális érdekei kívánának azért, hogy hivatása magaslatán állhasson, nincs akarat, amely oda akarná juttatni, ahová kell; de tiszteresét, huszszorosát odaadja a Sátánnak, alkoholért, betegségért, tönkrejutásáért, lezüllésért.

Ki menti meg ezt a népet, a mi drága népünket? Aggódo szívvel, tisztelettel kérem a Szerkesztő urat, találják módját annak, hogyan mentsek ki a magyarságot a pálinka s más szeszitalok halálos torkából.

Hiszen ez a nép arra lett volna hivatva, hogy őseihez méltón a legelső legyen a józan-ságban, mértékletességben, művelődésben és gazdálkodásban s nem arra, hogy teljesen lezülljék és dicstelenül tönkremenjen. Igaz, hogy egy borzalmas háború és gonosz béke után élünk, de talán még nincs a magyar faj „holtrováson“?! Mit tehet itt a vallás, az erkölcs, az Egyház, a testületek, a szeretet munkája s mit tehetnek a Szerkesztő urék, nem tudom; de hogy valamit tenni kell, azt látom. Próbálják a mi testvéreinknek lelkéhez félni s kiemelni őket a halálmezejéből s megmutatni nekik az élet utait!

Fajtestvéreimért aggódo, maradok az igen tisztelt Szerkesztő urnak kész hive:

Dr. Kiss Elek.

Olvassa a „Pásztor-tűz“-et,

Derültebb oldalon.

Fény és árny váltakoznak az életben. Lapunk előbbi hasábjain megrázó vészkiáltás száll felénk a falusi magyar nép romlásáról.

A gyász és aggodalom mellett, ami szivűnket szorongatja: szebb világba vezetnek és némi vigasztalást nyújtanak az alábbi sorok. Nem mindenütt lett urrá a pálinka gonosz ördöge: vannak magyar községek, ahol nem mérgezik, de nemesítik a lelket...

Beszéljenek a tények:

Havadtó község derék ifjusága tett tanubizonyosságot arról, hogy történelmi multjához, régi dicsőségéhez és kulturájához hiven ragaszkodva, még az ősz folyamán éleltre keltette az Emke dalkört, amely Nagy Sándor ref. levitalelkész vezetése alatt nagyon szép eredménnyel működik. Újabb gyönyörű tevékenysége e derék községnek, hogy kiváló vezetője buzdítására a világháboruban elesett „Havadtói 36 hősi halott”-nak a hivek adakozásából emléksirkövet állított, amelyet a templom falába beraktak és amelynek felavatása karácsony másodnapján történt meg nagyszámu, idegen községekből is idegyülekezett közönség előtt.

Az ünnepélynek megható jelenete volt, hogy mikor a fent nevezett lelkész a sirkövet felszentelő imát mondta, megkondult a községnek árván maradt kis harangja, amelynek páráját szintén a világháboru vitte el — s hangos zokogásban tört ki a nagyközönség. Az ifj. és daloskörti egyesület szintén Nagy Sándor vezetése alatt minden hét csütörtökjén áldásos vallásos gazdatársadalmi estélyt tart az iskola termeiben, ahol állandóan zsufolt hallgatóság előtt különféle előadások, felolvasások, ének stb. által művelik a lelkeket. Karácsony harmadnapján a „Cigány” c. népszínmű került előadásra, amely gazdag jövedelemmel gyarapította a szegény egyház bevételeit.

E kulturmozgalom iránt általános nagy szeretettel és érdeklődéssel viseltetik a vidéki nép és az ifjuság pedig a mai időkhez mért komoly viselkedést tanúsít minden irányban.

Vérvölgy ünnepe. Karácsony másodnapja estjén a Szilágysághoz tartozó *vérvölgyi* ref. egyházközség *Petőfi-ünnepélyt* rendezett, *Kertész Márton* ujonnan választott ifju lelkésze és *Puskás József* derék tanítója lelkes vezetésével. — Eisőnek az ifju lelkész lépett a dobogóra, üdvözlőlvén az egybeseregletteket s megköszönvén a helység és vidék reményen feltűli érdeklődését a nemes kultúrestély iránt. Utána a helybeli ref. vegyeskar énekelte el a „*Pórfiu dalát*” teljes precizitással, majd *Szántó Margit* szavalta el *Dr. Kecskeméthy István*: „*Bettehembem*” c., a karácsonyi hangulatot is ébrentartó versét, szelid, ünnepélyes érzuettel.

Erre újból a vegyeskar következett s „*Éj van, csend és nyugalomnak éje*” c. dallal bilincselte le a közönséget. A következő szám *Kertész* lelkész szabadelőadása volt *Petőfi életéről és koráról s ethikai, nemzeti és világirodalmi jelentőségéről és értékéről*, melyet a nagy költő egyes költeményeinek felolvasásával is fűszerezett. Az előadást a közönség állva hallgatta végig, feszült figyelemmel, közben nem egyszer éljenzésével fejezvéni ki a tüneményes költő iránti hódolatát és rajongását. Az ifju pap lelkes előadását a vegyes kar követte a „*Juhászlegény, szegény juhászlegény*” és *Rózsabokor a domboldalon*” c. *Petőfi*-dalokkal, mely dalokat a vegyeskarral együtt, kedvet kapván, a közönség nagy része is lelkesen énekelte. Ezt meg *Tyukodi Antal* szavalata követte, ki „*Pató Pál ur*” ügyes elmondásáért kapott megérdemelt tapsokat. A bezáró szám a ref. vegyeskaré volt, mely *Szűgyi József* letéte szerint a „*Szomoruan szól a magyar nőta*” és „*Édes anyám, édes anyám, csak az a kéréssem*”... c. népdalokat adta elő a magyar lélek méltó és pattogó jó kedvét fejezvéni ki s érvén el velük a hálás közönségben is. Az előadást ugyancsak a ref. iskola termében vacsora, majd a hajnali órákig tartó s a karácsonyi ünneplő hangulatot nem bántó láncmulatság követte. Az egyház szükségleteire szánt jövedelem szép volt, csak az a baj, hogy az ily nemes öfenntartó cél mellett is 15%-ot vigalmi adó, 15%-ot a hadi özvegyek és árvák javára címen ebből is a polgári hatóságoknak kellett beszoáltatni.

Az alsósófaivi ref. ifjusági egyeslet tagjai *Turóczy Árpád* ref. kántortanító vezetése mellett karácsony másodnapján nagy sikerrel előadták *Tóth Ede* „*A kintornás család*” c. népszínművét. A darab szereplői szép játékkal a lehető legjobbat produkálták. A szépen sikerült esélyt zsufolt ház hallgatta végig. Az esély tiszta jövedelme a ref. felekezeti iskola javára fordított. Ezen előadás az ifjuság téli munkájának a kezdete volt. Az ifj. egyeslet kebelében négyszólamu dalárda működik a kántortanító vezetése mellett. Ezenkívül *Nagy Gyula* lelkész vezetése mellett ismeretterjesztő előadások tartatnak minden hélfőn este. De nemcsak az ifjuság, hanem a felnőttek építését és vallásos irányban való vezetését végzi a lelkész, a keddi és pénteki estéken. Öröm látni községünk életében azt a nagy hatást, amit az ifjusági munka és az összejevetelek eredményeznek.

Mezőpaniton mint az eddigi években is, úgy most is rendszeresen tartják minden héten az ismeretterjesztő kultur-estéket az iskolában. December 24-én beihlemes játékkal egybekapcsolt karácsonyfaünnepélyt rendeztek, hol több mint 400 gyermeket láttak el ajándékkal. December 31-én pedig nagyon szépen sikerült *Petőfi-ünnepélyt* rendeztek, melyen *Mezőpanit* derék

ifjúsága, mely a tavaly a marosvásárhelyi színpadon is dicsőséget szerzett falujának, jelmezesen adta elő Petőfi-nek több költeményét és dalát. A kulturesték, bethlehemes játék, karácsonyfa- és Petőfi ünnepély főrendezői, a nép és ifjúság lelkes nevelői: Váradi Albert ref. lelkipásztor, Barhos Gábor kántor és Benkő Árpád tanító.

A magyarláposi magyar Ifjúság *Huszár Ádám* r. kath. és *Dr. Mezey Mihály* ref. lelkészek vezetése mellett karácsony másodnapján áldozott *Petőfi* dicső emlékezetének.

A ker. Ifj. Egyesület 50 tagu vegyes kara Petőfi dalokat énekelt a nagyszámban megjelent közönség megújrazó tetszése mellett. *Huszár Ádám* r. kath. plébános gyönyörű beszédben méltatta Petőfi jelentőségét. *Mezey Mihály*, *Zoltán* theologus és *Duna Terka* Petőfi verseket szavaltak nagy háással.

A műsor egyes számai között élőképek voltak. „*Petőfi a nép között.*” „Befordultam a konyhára” (színpadok mögötti dalárda énekkel kísérte) és Petőfi Apotheosis „A Jövendőlés” c. verssel kapcsolatban. A tetszés szerinti belépési díjakból begyűlt szép összege Petőfi alapokra fordítja a rendezőség.

A ludvégi ref. Keresztény Ifjúsági Egyesület szilveszter estélyén Petőfi Sándor születésének századik évfordulója emlékére, fényesen sikerült, táncdal egybe kötött műsoros ünnepélyt rendezett, melyen a szomszédos falvakból is rengetegen jelentek meg.

Az ünnepélyt az ifjúsági dalárda tíz női tagja nyitotta meg „Éj van csend és nyugalomnak éje” dal eléneklésével, utána Kolumbán Ferenc helybeli ref. lelkész tartott magas szárnyalású beszédét a nagy költő életrajzáról. A több szavalt közül különösen kivált Öndör Klárikának — Szabolcska Mihálytól, — meleg átérzéssel elszavalt „Petőfi lelke” című költemény, — valamint Karácsony Erzsikétől a „Jó öreg korcsmáros” is. Az „Alku”-t kedvesen adták elő Béres János, Péter Mária és Halász Márton. A „Szomorú ember tündözését” Barabás Zsigmond, „Csokonait” Béres Barabás Károly, „Furcsa történeteket” Béres Bai Ferenc, Halász Dénes „János vitézből” énekelt szép bariton hangján. A „Falu végén kurta kocsmá” csárdai megjelenítésénél kiválóan működtek közre, Ifj. Kolumbán Ferenc, Ifj. Nagy Mihály, Péter Dénes, Barabás Sándor, Halász Ilona, Halász Márton, Ifj. Dávid István, Péter Ferenc, Rácz György, Erdő János, Orbán János, Béres Ferenc, Székely Máté Ferec, Barabás György és Bölöni Ida. S végül a jól össztanult ifjúsági dalárda énekelt több szép Petőfi dalt. A rendezésért és betanításért elismerő dicséretet érdemel *Csiki* ref. felekezeti tanító ur, aki fáradságot nem kímélve összehozta az ifjúságot és *Kolumbán* lelkész uralomból megalakították az Ifjúsági Egyesületet, mely a múltban is annyi sok szépet produkált és ez alkalommal is derekasan megállotta a helyét. A nagy

érdeklődésre való tekintettel az Ifjúsági Egyesület valószínűleg megfogja ismételni az ünnepélyt.

KÜLFÖLD

Lelőtték a cseh pénzügyminisztert.

Ujra izgalmas politikai gyilkosság történt: egy fiatal ember lelőtte a cseh pénzügyminisztert. A gyilkosság kapcsolatban van Csehország mostani gazdasági helyzetével. Rassin, a lelőtt miniszter arra törekedett, hogy a cseh pénznek, az u. n. szokolnak az értékét a világpiacon minél magasabbra emelje. Terve sikerült is, de országának óriási kárára. Mialatt ugyanis külföldön a szokol emelkedett, odahaza a gyárak egymásután szüntették be üzemeiket, a magas valuta miatt a kivitel lehetetlenné vált, a munkanélküliség állandóan növekedett. A merénylő Sporal József biztosító intézeti hivatalnok vallomása szerint azért követte el tettét, mert a szokol árhullámszáma miatt elvesztette vagyonát.

Az orosz egység. Európa népeinek egy része arra alapította politikai számításait, hogy Oroszország fölbomlott és fajok szerint részekre szakadt. Ugy is festett a dolog, amikor még e bolsevizmusnak a „szabadság” és „béke” volt a jelszava. Ezek a jelszavak azonban mindinkább feledésbe mennek. Közlebből Lenin kormánya kimondotta, hogy az önállóságra törekvő Ukrániát, Szibériát, Georgiát, Armeniát ujra a legszorosabb kapcsolatok fűzi Oroszországhoz. Az ígért szabadságnak tehát vége van. Ami pedig a béke szándékokat illeti, elég ha emlékünkből idézzük, hogy Oroszország másfélmillió embert tart fegyverben és hajóraját is lázasan építi. (Trotzkij is megszólalt és világforradalom kitörésével ijesztgeti Európa elcsigázott népeit.)

Ellentét a bajorok és poroszok között. A Német birodalom fővárosa, Berlin, az ő szocialista törekvéseivel már eddig is sokszor került ellentétbe a nemzeti érzelmű német néppel. A nemzeti érzés legélelkenbben él a bajorokban, akiknek legjobbjaikat egy nagy egyesület kapcsolja össze. Ujabbán a szocialista lapok nagy teleplezéseket közölnek a bajorok összekövéséről. A királypárti mozgalmakban a világháború több kitűnő tábornoka, így Boihmer és Ludendorff is titokban részt vesznek. Münchenben, Bajorország fővárosában utóbb fascista szervezetek alakultak, amelyek ott is nagy dühvel támadják a szocialistákat. A csehek rémlátása vad föltevéseket fűz a bajor mozgalmakhoz. A „Venkov” című ujság például azt írja, hogy Ludendorff szövetséget akar létrehozni a magyarok és bajorok között, amelynek az volna a célja, hogy Jugo-

szlavia és Csehország ellen közös támadást intézzenek. Nyilvánvaló a cseheknek az a törekvése, hogy most, amikor a jóvátételi összeg megállapításáról van szó, minél rosszabb hirbe hozzák a magyarokat.

Több egy kudarcral. A győztes nagyhatalmak legutóbb Párisba gyűltek, hogy a hadisarc ügyében megegyezzenek. Már sokszor tárgyaltak erről a kérdéstről, de Anglia és Franciaország mindannyiszor annyira ellenkező felfogást tanusítottak, hogy a végleges rendezés mindig elmaradt. Az előző tárgyalásokon Lloyd George miniszterelnök igen sokat behódolt a franciáknak. Nemi úgy a mostani miniszterelnök, Bonar Law. Amint rájött arra, hogy a franciákat nem lehet józan belátásra bírni, nem alkudozott sokáig, hanem rövidesen otthagya a tárgyalásokat. Most aztán Franciaországnak a maga bőrére kell eldöntenie, hogy fegyverrel vagy megalkuvással igyekezzék a hadisarcot megszerezni. A párisi konferencia bukása a lausannei tárgyalásokra is nagy hatással van. A törökök még állhatatosabban ragaszkodnak követeléseikhez, az oroszok pedig feszült figyelemmel lesik a bonyodalmakat.

Gyanu Magyarország ellen. A kisantant államai féltékenyen figyelik Magyarországnak minden törekvését, ami az ország védelmével áll kapcsolatban. Közlebről törvényjavaslatot terjesztettek a magyar nemzetgyűlés elé, amely szigorú intézkedéseket tartalmaz a közrend megbontására. Ez a javaslat a hadiadót is főlemeli és minden fiatal korosztályú férfit bizonyos ideig tartó közmunkára akar kényszeríteni. A kisantant a törvényjavaslatban háborus készülődést gyanúsított és Csehország, Jugoszlavia, Románia követői diplomáciai uton kértek felvilágosítást a magyar kormánytól. A kisantantnak állítólag tudomására jutott, hogy Magyarországon erélyesen soroznak, a tartalékosokat sorra behívják és a fegyvergyakorlat után háborus besorozásukat is közlik velük. A magyar kormány erélyesen cáfolja a gyanúsításokat és tiltakozik az ellen, hogy belső ügyeibe beavatkozzanak.

A „GLAUSCH“-FÉLE „HAEMATICUM“

aromaticus vas- és mangan elixir

a legnevesebb orvosok által ajánlva

vérszegénység, sápadtság,
étvágytalanság és gyenge
testi állapotoknál.

ze igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőt Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

HÍREK

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy múlt évi hátralékukat kiegyenlíteni sziveskedjenek, hogy lapunk küldése akadályokba ne ütközzék. Ugyancsak kérjük, hogy a folytatólagos előfizetésről se feledkezzenek meg!

A karácsonyi, illetve újévi ajándék Naptárakat széjjelküldöttük, aki nem kapta volna még meg, sziveskedjék az illetékes postahivatalnál érdeklődni. Akik ennek ellenére nem jutottak a naptárhoz, azok részére 5 Leu portódíj beszoigáltatása esetén a Naptárt küldeni fogjuk.

Ismételten is megjegyezzük, hogy az ajándék Naptárra csak azon előfizetőink tarthatnak igényt, akik egy évre előfizettek, vagy elő fognak fizetni.

A Naptárból új sorozatot nyomattunk s így új előfizetőinknek is megküldhetjük az újévi ajándékot, sziveskedjenek csak türelemmel lenni, ha a nagy munka torlódás miatt nem is tudjuk az elküldést eszközölni.

Ujabb példa. Tekerőpatakon Zonda Vince esperes plébános az összehívott iskolaszéki gyűlésen lelkesítő beszédben mutatott rá a felekezeti iskolák hasznosságára és célszerűségére s arra a fontos feladatra, amelyet a magyar kultúra érdekében vannak hivatva betölteni, a gyűlés egyhangú lelkesedéssel jelentette ki, hogy kész mindent megtenni a püspöki rendelet végrehajtása érdekében. Ugyanezen a gyűlésen elhatározták az iskolaszéki tagjai, hogy még a hivekre lélekszám szerint eső adó kivétele előtt az ottani közbirtokossághoz fognak egy kérvényt benyújtani, amelyben arra kéri a közbirtokosságot, hogy az eladásra kerülő erdőből minden egyes birtokos a rá eső jutalék bizonyos részét engedje át az egyházi adó fedezésére. A közbirtokossági ülés, amely az egyházi adó kérdésével is foglalkozott, felemelő módon folyt le. Ugy Páll Lajos, a közbirtokossági ülés elnöke, mint Tódor János községi jegyző és Bence Ágoston községi bíró felszólalásaikban mindnyájan hangsúlyozták, hogy fajunk és nemzetünk megmaradásának feltétele egyházi iskoláink, ezeknek pedig az egyetemes egyházi adó elfogadása. A közgyűlés a felszólalások után egyhangú lelkesedéssel úgy határozott, hogy nem az eladandó erdőből a hivekre eső jutalék bizonyos részéről mondanak le a tanítók fizetésének biztosítására, hanem a birtokosság saját pénztárából utalja ki az egész összeget, nemcsak a három tanító fizetését vállalva el, hanem az összes tanköteles gyermekek tankönyvvél való ellátását és az iskola összes más kiadását is. Tekerőpatak derék polgársága két gyűlésen oldotta meg az egyetemes egyházi adó kérdését, olyan példát szolgáltatva vele, amelyet minden magyar községnek követnie kell.

Uj vásárok. Az Erdélyi Magyar Naptár vásári jegyzékében nagy fáradsággal állítottuk össze azokat a változásokat, amelyek az imperium változás óta be-

következtek. Sikerült-e munkánk, azt a naptár használói tudnák megmondani. Föl is kérjük kedves olvasóinkat, hogy amennyiben vásári jegyzékünkben hibát találnak, tudassák velünk egy levelező-lapon. A hibákat számon tartjuk s így jövőre módunkban lesz még pontosabb vásári sorrendet közölni. Mi is az új vásárokat, vagy a régiék változásait, amikor tudomást szerzünk, lapunk hírovtatójában állandóan közölni fogjuk. Mindjárt van is közölni valónk. A miniszterium Segesvár számára két új állatvásárt engedélyezett (kirakodóvásár nélkül és pedig január 15—16-ra és szeptember 15—16-ra. A régi vásárok megmaradnak.

Szomorú vizsgálatás. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy azok a hírek, amelyek az adó csökkenéséről szólanak, nem felelnek meg a valóságnak. Az adók némi mérséklését tehát csak a parlamenttől lehetne várni, viszont annak többsége teljesen a kormány akarata szerinti szavaz.

A szükség a legjobb tanítómester. A könyörtelen béke Magyarországot köszén-bányáinak legnagyobb részétől megfosztotta. A vasut számára például többnyire Csehországból és Németországból kellett kocsikat vásárolni. A szükség most megtanította a magyarokat, hogy mómódon segíthetnek magukon. A nagy-hírű vasuti gépgyárban villamos mozdonyokat szerkesztettek, amelyek a nemrégiben tartott próbát fényesen kiállták. A villanymozdonyokat a folyók vizének felhasználásával nyert villanyerővel fogják hajtani s így a köszénhiány nagy gondjairól rendre megszabadulnak.

Lelketlen családok. Utóbbi időben gyakran fordul elő, hogy olyan emberekhez, akinek valamelyik kedves hozzátartozója nem tért haza a hadifogságból (meghaltak vagy eltűntek) látogatók köszöntenek be, akik előadják, hogy az illető fogollyal itt meg ott találkoztak, hogy az illető éppen uton van hazatételé, csak betegség miatt itt vagy ott el kellett maradnia. A látogató arra is vállalkozik, hogy a betegnek segítségére siet s erre a célra pénzt vesz föl az örvendező szülő-től vagy feleségtől. Persze az egész aljas becsapás. A látogató tovább áll a pénzzel. Vigyázni kell az efféle hirmondókra!

Ahol muszáj megházasodni. A törökök nemzeti kormánya nemcsak területi gyarapodással akarja szolgálni hazáját, hanem arra is törekszik, hogy a terület számos lakossággal ékeskedjék. Törökország tíz éven át háboruskodott és ezalatt lakossága nagyon meggyérült. Erre való tekintettel az új török kormány elrendelte, hogy minden 25 éves férfi és nő köteles házasságot kötni. Kivételes elbírálásra csak azok számíthatnak, akik betegek, vagy tanulmányaikat akarják folytatni. Ötvenéves férfiak, akiknek nincs gyermekük kötelesek több árva felneveléséről gondoskodni.

Városaink dicsérete. A kitűnően szerkesztett *Magyar Kisebbség* című politikai folyóiratból ves-zük át az alábbi sorokat: A „Dimineata” román lap kikel a vezető körök hozzá nem értése és közönye ellen, amellyel a romániai városokat mindaddig elhanyagolták, érdekes párhuzamot vonva más nemzetek városai és az ökiráltságáig között:

„Nézzék meg a mi uraink, mit dolgoztak a magyarok, mikor 1867. után nagy országot alkottak összes szomszédai háttérbe szorításával! Budapest hamarosan olyan várossá lett, amelyet azok is megcsó-

dáltak, akiknek fővárosait Párizsnak, Londonnak, Berlinnek hívják. Nézzétek meg ama városait, amelyeket elszedtünk tőlük: Kolozsvárt, Nagyváradot, Temesvárt, Nagyszebent, Marosvásárhelyt, Brassót, hogy csak a legfontosabbakat idézzük; ha összehasonlíjátok ezeket a mieinkkel, akár Bukaresttel is, el kell pírulnotok. Igen, pírulni kell, e szó nem elég erős. Még az oroszok is jóval különb várost csináltak Kisenevből, mint mi a régi Moldova fővárosából, Jasiból. Mint ahogy az egyes ember civilizáltságának első jele a szappan, a tisztaság, úgy az ország haladásának első foka városainak fejlesztésére fordított gondja.”

Élősvények ültetése. Egy olvasónk aziránt érdeklődik, hogy élősvényt hogyan lehetne létesíteni, van-e valahol olyan telep, ahonnan a csemelétet be lehet szerezni, vagy mindenkinek magának kell magáról nevelni. Mivel a kerítéshez való anyagok nagyon drágák, azt hisszük, sok embert fog érdekelni az élősvények ügye. Kérjük hozzáértő olvasóinkat, szóljanak hozzá a dologhoz.

A jó orvosság. Találkozik a pap a fiatal férjjel. Megkérdezi tőle: — Hogy vagytok, fiaim? — Bizony a menyecske kissé makrancos! — panaszol a férj. — Tanuld meg fiam, hogy fűben fában van orvosság. Néhány hét múlva megint szót vált a pap az ifjú férj-urammal. — No, hogy éltek már fiam? — Jól! mert-hogy bevettem a jó tanácsot, oszt — *a fát* választottam.

A magyar mérnököt megbecsülik. Lapunk ismertette már a Ford-ekéket. Most derül ki, hogy annak a híres amerikai mezőgazdasági gépgyárnak, ahonnan ezek az-ekék kerülnek ki, magyar mérnök, Galamb József az igazgató főmérnöke. Galambon kívül még négy magyar mérnök és mintegy ezeret meghaladó magyar munkás dolgozik a gyárban. A gyárnak 70 ezer munkása van, naponként 6000 autót gyártanak és a munkások napi keresete 6—7 dollár, szóval körülbelül ezer Leu.

GAZDASÁGI ÉS TÁRSZÖVETKEZETI KÖZVÉLEMÉNYEK

Az erdélyi alma piacra kerül.

Idei gazdasági cikkeinkben nagy figyelmet fordítottunk a gyümölcsstermelés és értékesítés ügyére. Az Erdélyi Magyar Naptárban is kimerítő, tüzetes ismertetését adjuk azoknak a gyümölcskezelő eljárásoknak, amiket a mai kor megkíván. Nem céltalanul és tervtelenül foglalkoztunk olyan behatóan a kérdéssel. A gyümölcs értékesítés ügyének *országos megszervezése*: ez az a magas cél, amiért küzdünk.

Ma már példára mutathatunk rá, hogy szervezkedéssel milyen kiváló eredményt lehet elérni. A mi kedves és nagybecsült munkatársunk, dr. Nagy Endre a szolnokdobokamegyei gazdasági egyesület élén, megszervezte megyéje gyümölcs értékesítését s az ered-

ményekről, tanulságokról — bár azok csak egy megyére s annak is csupán néhány községére vonatkoznak — nagyérdekű beszámolót ad. Azzal a reménnyel közöljük sorait, hogy más vidékeken is okulnak belőle. Ennek kapcsán újra felhívjuk olvasóinkat: tanulmányozzák azokat az ismeretéseket, amiket a gyümölcskezelésről és értékesítésről lapunkban és az Erdélyi Magyar Naptárban közöltünk.

Dr. Nagy a szolnokdobokai példáról a következően ír:

„Az 1920-as év bő termése még ott rothadt a gazdák nyakán, vagy elkótyavetélődött potom pénzért. Ezen okulva, egyletünk az idén kezébe vette a téli alma értékesítését és szerződést kötött az „Esoga“ nevű beszercei gyümölcsértékesítő részvénytársasággal. A munkát olyan időben kezdtük, amikor az almakupecek 100—120 leiert akarták a válogatott alma métermázsáját megvenni. Az általunk képviselt „Esoga részv.-társ.“ azonnal a méltányosság és valódi érték álláspontjára helyezkedett és az árakat fajta, meg minőség szerint 2—300 leiben állapította meg. Az „Esoga“ sáros esős ősszel, járatlan utakon, ezer nehézséggel küzdve csomagoló munkásokat, ládákat küldött az eladó gazdának, vételárát azonnal az átvételkor fizette, aránylag magas áraival kikényszerítette más kereskedőktől is a tisztességes árakat s ezzel nagy szolgálatot tett a gazdák közönségnek. Az „Esoga“ részv.-társ.“ egyletünk után 15 vagon almát szállított ki megyénkből, tehát mintegy fél millió leit fizetett ki alma árakban és munkadíjban. Eljárását mindenütt a legnagyobb pontosság és lelkiismeretesség vezette, mellyel a gazdák rokonszenvét sok helyen megnyerte. Tagadhatatlan, hogy mint minden adás-vételnél, itt is voltak kisebb félreértések, de azért nyugodt lelkiismerettel várjuk a gazdák ítéletét eljárásunk minden legkisebb mozzanata felől. Egyletünk sokat tanult ez almaértékesítés rendjén s alábbi megjegyzéseket azzal a jószándékkal adjuk közre, hogy abból mások is tanuljanak. Megtanultuk, hogy gyümölcsöt termelni és kezelni tudni, egyforma fontosságú tényezők. A gyönyörű almát termelő Árpástót kénytelenek voltunk teljesen kikapcsolni a vételből, mert a rossz szedés, az osztályozás hiánya és helytelen kezeléssel majdnem teljesen tönkretették szép termésüket. A legfinomabb fajokat ma már nem Magyardecse termeli, hanem Almásmálom és Bálványosváralja, sőt a minőség még Alsóoroszfaluban is jobb, mint Magyardecseben. A decsieket már a szakszerű kezelésben sem vezetnek úgy mint eddig. Ennek oka részint az idén nehezen járható utakban és abban keresendő, hogy a decsei ültetvények réglek. Ott a jónathán, kasszeli renet, kanadai renet és Török Bálint még nincsenek kellő mértékben elterjedve. A vén fa különben sem terem soha olyan jó minőségű almát, mint a fiatal. El kell

ugyan ismernünk, hogy a massánszki és a téli piros fajkokhoz való ragaszkodás helyes. Ezek nem agyondicsért, de finom piacos és sulyos almák. A rozmarin almáról ezúttal még nem írok. A tél van hivatva meggyőzni felőle, hogy igazak-e a decsiekeknek e fajhoz fűzött nagy reményei. Egy nagy hibája kétségtelenül van: nem mutat ősszel semmit. Az ugynevezett „fehér alma“ és „török babos“ sem nem finom, sem nem piacos. Decse termése óriásit emelkedne értékben, ha a „fehér almáját“ és „török babosát“ mind rozmarin almájának legalább felét átoltaná új fajokkal. Erre nézve tavasz folyamán a megfelelő lépéseket megteesszük s nagymennyiségű ingyenes oltóágot fogunk odaküldeni. Az átoltott fák termése az idén a legprimább almát adta. Az osztályozásba most kezdenek a gazdák beleszólni és hisszük, hogy ez évről-évre jobban fog menni. Ennek előnyei az idén is kézzel foghatók voltak, a prima alma ára kiadta az egész termés értékét s a másod és harmad osztály ingyenben maradt a gazdáknak. Lehetetlen e helyen összes többi észrevételeinket közölni, de reméljük, hogy a gyümölcsértékesítés terén végzett munkánk jövőre nagyobb arányban folytatódik s közelebb hoz bennünket a gazdákhöz.

Baromfi kiállítások. A lekapsolt részeken az elmúlt év vége felé két baromfi- és kisebb háziállatkiállítás volt. Az egyiket a „Fauna“ kis háziállat tenyésztők egyesületének szövetsége rendezte Kolozsváron, a másikat a „Columbia“ hasoncélú szövetség Aradon. A kolozsvári kiállításon gazdasági érdekeket szolgáló fajbaromfiak, különösen pedig a nyulak nem voltak elegendő számban képviselve. Természetesen a tenyésztő közönség tájékoztatatlansága és a szállítási nehézségek miatt. Annál szebb számban voltak diszgalambok kiállítva, melyek közül három változatot, mint új erdélyi fajtát tüntetett ki a vizsgáló bizottság. Különböztetők, pulykák, ludak, kacsák, gyöngytyúk, nyulak, tengeri malacok és egy pár fajkutya népesítette be a kiállítást. A „Fauna“ a folyó év folyamán őszre még nagyobb méretű kiállítást tervez, melyre külön felhívjuk a fajállatokkal foglalkozók figyelmét. Hirt adunk a „Fauná“-nak arról az üdvös mozgolódásáról is, hogy Gödöllőről vérfrissítés céljából különféle fajbaromfit szándékozik hozatni, hogy így az erdélyi baromfiállomány szintjét emelje.

Szarvasmarha tenyésztésirányváltás feletti kérelem elintézése. A nagyszebeni erdélyi szász gazdasági egyesület a pinzgau marha helyett, a szimantháli tenyésztésére óhajt áttérni s ez iránt kérelemmel fordult a földm. Miniszterhez, aki 32233—922. sz. rendeletével oda nyilatkozott, hogy tenyészék a községek azt a fajt, amely rájuk nézve előnyös. A miniszteriumnak e döntését minden esetre tulszabadnak

tarjuk. Bizonyos fajok számára megfelelő tenyésztési körzetek kijelölését sokkal helyesebbnek tartanók, mert ezáltal nemcsak az apaállatok jobb beszerzése lenne könnyebb és biztosabb, hanem a városoknak tejfel, hússal való ellátása is jobban megoldható lenne. A sok fajta között járatlan kisgazdaközönséget ma még okvetlen vezetnünk kell, mert különben beállhat az az eset, hogy az igavonó marhák is áldozatul esnek egy néhány ember szeszélyének, kik a „község érdeke” szószólóiként tolják fel magukat. Hiszen egy államban élni épen annyit jelent, mint a magunk érdekeit alárendelni magasabb szempontoknak s ezeket a magasabb állattenyésztési szempontokat aligha fogják a községek maguktól megtalálni.

Hír az állatkivitel betiltásáról. Bukarest polgármestere egy beadványban arra kérte a kereskedelmi miniszteriumot, hogy az állatkivitel teljesen tiltsa be. A miniszter közölte, hogy kiviteli tilalmat nem rendel el, legfőlegbb átmeneti rövid időre lehet szó az állatkivitel szüneteléséről.

Új kiviteli tilalom. Sassu miniszter előterjesztést tett, hogy a lucerna- és lóheremagvak kivitelét tiltsák be. A minisztertanács a legközelebbi ülésén dönt a kérdésben.

A hitelszövetkezetek újjászervezése.

Hogy egy nemzet életében milyen fontos szerepet töltenek be a különféle szövetkezetek, azt sohasem lehet eléggé hangsúlyozni. Mindenféle ipari és gazdasági vállalkozáshoz tőke szükséges, minél nagyobb kiterjedtebb, bonyolultabb a vállalkozás, annál nagyobb s falun, ahol a vagyon nem készpénzben, hanem földben és állatokban adódik, a nagyobb pénztőkét csak úgy lehet megteremteni, ha a kis emberek fillérei összegyűlnek a szövetkezetek útján. A fogyasztási szövetkezetek azt a célt szolgálják, hogy egy község árukkal való ellátását a lehető legkedvezőbbben biztosítsák. A tejszövetkezetek a tej értékesítését s ezzel a község vagyonosodását segítik elő. A hitelszövetkezetek pedig arra való, hogy a községben azok, akik nagyobb befektetést akarnak eszközölni, akár földjeikre, akár ipari üzemekre s nem rendelkeznek elégséges pénzzel, kedvező kamattal mellett megkaphassák azt s ne legyenek kénytelenek bankokhoz fordulni, ahol óriási kamatot kell fizetniük.

Erdélyben, Bánátban és a Körösvölgyén mintegy 700 ilyen községi hitelszövetkezet alakult a legutóbbi

dőkig az Országos Központi Hitelszövetkezet keretén belül, azonban a pénz értékének leromlása következtében jó része nem fejthetett ki mostanában erőteljesebb munkát. Most végre a múlt év december vége felé a Gazdasági Hitelszövetkezetek Szövetsége Kolozsvárt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen — a kormányhatósági jóváhagyást időközben megkapván — fölkészülhetett az új munkára. A változott viszonyok következtében elhatározták, hogy a szövetkezetek munkáját újra megkezdik, az ezután nemcsak hitelnyújtással, hanem gazdasági eszközök beszerzésével is foglalkozni fognak, különösen arra való tekintettel, hogy az agrárreform következtében a falusi lakosság nagyrésze földhöz jutott, de gazdasági felszereléseik még hiányosak. Ezért címükben külön belevették a „gazdasági” szót is. Az ipari hitelnyújtása, természetesen ezután is egyik főcéljuk fog lenni a szövetkezeteknek.

Ezek a községi „Gazdasági és Hitelszövetkezetek” együttesen megalkotják a Gazd. és Hitelszövetkezetek Szövetségét, amelyben mint rendszeres tagok szerepelnek az egyes szövetkezetek. A szövetségnek ezeken kívül lehetnek alapító tagjai is, azok, akik legalább 500 lei névértékű részjegyet jegyeznek.

A szövetség elnöke br. Jósika Gábor, az Erdélyi Gazdasági Egyesület elnöke, alelnöke pedig Bocsány László, a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank vezérigazgatója. A szövetség a községi hitelszövetkezetnek vissza fogja fizetni 2:3 arányban, lejben azon részjegyek értékét, amelyeket a volt budapesti központnak annak idején befizettek; a szövetkezetek azonban ez összegekkel mindjárt belépnek a szövetségbe.

Reméljük, hogy a kolozsvári gyűlés határozatainak mihamar eredménye mutatkozik. Mondanunk sem kell, hogy a mai világban, amikor a hitel annyira megromlott, milyen hasznos, áldásos tevékenységet fejthetnek ki az ilyen alapon újjászervezett hitelszövetkezetek.

Miért nincs forgótőke? Tudvalevő dolog, hogy Románia a háború befejezése után rengeteg mozdonyhoz és vasúti kocsihoz jutott. Emlékeztetés, hogy ezeknek egy részét úgy javíttatta ki, hogy a romlott mozdonyokat és kocsikat vállalatoknak adta bérbe egyévi használatra, melyek aztán kötelesek lettek volna a szerződés lejártával mindent használható állapotban visszaadni. Az állam azonban két hónap múlva fölmondta a szerződéseket, megszüntette a magánvállalatok kereskedelmi- naveta-vonatait és a kijavított kocsiállományt minden ellenszolgáltatás nélkül visszavette a vállalatoktól. Számos vállalat szenvedett így milliós károsodást. — Most újabb panaszok hangzanak föl a kocsiállomány körül, mert az állam a romlott kocsik és mozdonyok többi részének kijavítására gyárakkal vagy fémipari telepekkel kötött szerződést, a munkát

azonban ill se fizette meg. A sérelmes vállalatok most a bukaresti iparkamara helyiségében nagygyűlést tartottak, melyen *Pantelli* mérnök kimutatta, hogy mintegy huszonötezer vagonot javítottak ki a különböző vállalatok, melyekért az államnak több mint 800 millió leut kellett volna kifizetnie. Pénz azonban sehol sincs és így számos iparos a tönk szélén áll. A nagygyűlés emlékiratban kéri a pénzügyminisztert sürgős intézkedésre.

Fakivitei határozatok. A vámbizoltság megtiltotta a hárs- és a jegenyefa kivitelét, mivel ezek a gyufa- és cellulóza-gyártás értékes anyagai. Viszont szabaddá tette a lucfenyőkéreg kivitelét, mely értékes cseranyagot szolgáltat.

Vasárúk árai kicsinyben. (Reményik L. és Fiai utóda vas nagyraktár, Kolozsvár). 1 kgr. rúdvas 9:60—10:50, vasgerenda 9:50—9:70, abroncsvas 12:50—15, fekete fedéllemez 17—18, horganyzott fedéllemez 25—27, sodronyszeg 15:50—18, sodrony 15:50—20, 1 drb marhalánc 17:50—34, kötőféklánc 15—20, tartólánc 24—36, Sack-éke vasból, taligával 1050—1100, Vidacs kerülőeke 5-ös és 6-os fagerendellyel öntött 4. sz. 500, Vidacs kerülőeke taliga fából 360, váltóeke fagerendellyel 500, váltóeke taliga fából 420, vasásó vagy lapát 28—36, kapa 18—26, 1 kgr. fejsze 36—44, aszfalt fedéllemez 1 tekercs 10 fmet. 72—78, 1 drb Vermorel szőlőpermetező 1300—1400, 1 drb Solingeni kerti olló 35—45, 1 drb kerti fűrész 20—45, 1000 drb lópatkószeg 136—144, 1000 drb marhapatkószeg 124—132, 100 drb patkósarok hegyes 1. számú 55, 2. számú 60, gyári lópatkó kilogrammonként 12, kovácsolt lópatkó-sarokra furva kilogrammonként 18 leu.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár 1923. január 12. —

1 angol font	=	780.—	Leu.
1 dollár	=	175.—	"
1 svájci frank	=	33.—	"
1 francia frank	=	12.75	"
1 cseh korona	=	5.10	"
1 olasz lira	=	8.90	"
100 német márka	=	2.30	"
100 magyar korona	=	7.25	"

MULATTATÓ

Tavaszcvárás.

A havas utat búsan járom,
Várom a tavaszt, egyre várom,
Mikor rügy fakad kertem fáin,
S megjönnek mind az unokáim.

Óh, jaj, de messze eszem tőlük,
Nagy ritkán hallok hírt felőlük.
Egy bús sóhaj minden levélke:
Csak már a télnek lenne vége!

Csak lenne, lenne, végsz lenne,
Vén Télapó már búcsut venne!
De télapó makacs vén ember,
Bundájára új havat rendel.

Hej, Tél apóka, Tél apóka,
Látszik, nem vagy te nagyapóka!
Nem lovagolt unoka rajtad,
Sose cibálta hófétlér bajszad.

Örömeit nagyapaságnak
Nem érezted, tán nem is vágytad
Csak aludtál, oszi' elolvadtál.
Magad után meg sarat hagytál.

Mindégy, csak ereddj, majd utánad
Nap hevétől a sár felszárad,
Kivirágoznak én szép fáim,
S hazajönnek az unokáim!

Benedek Elek.

Az élet rejtvénye.

Északot, nyugatot,
Keletet és délet:
Ha jól meggondolod
Éltedben föl leled.

E siralom völgye:
Teszi az északot;
A mély sírnak keble
A csendes nyugatot.

S a föltámadásban
Ott rejlik a kelet:
S nyit számunkra mennyben
Örök, fényes délet.

László Imre.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A
MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉ-
BEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

A Székelyföld egyik gyöngye.

Mult számunkban a Székelyföld pusztuló szépségeiről emlékeztünk meg. Erről a gyönyörűségei vidékről való a Gyilkos-tó is, mely szintén a pusztuló szépségek sorsára van ítélve. Fájdalmunk közepette azonban örömmel jegyezzük föl, hogy a Székely nép féltő gonddal őrzi természetl kincsét, mert a gyergyóiak a télen vándorszíneseknek csaptak föl és a közel vidék városalban színelőadásokkal gyiljtöttek a gyilkostól menedékház javára.

A Csiki Gazdasági Egyesület az elmúlt nyáron szépen sikerült kirándulást rendezett Gyergyó gyöngyéhez: a Gyilkos-tóhoz. A Gazdasági Egyesület a

Gyilkos-tó.

fenséges környezetbe ágyalt tó mellé egy kiránduló menedékházat szeretne felállítani s az épület helyének kijelölése vitte ki a gyergyóiakat a szédítő szikla-óriások közzé.

A tó környékére a háboru alatt egész üdülő barrakváros épült. Az épületeket az állam a front eltolódása után az Erdélyi Kárpát Egyesületnek ajándékozta, hogy a kiránduló közönségnek éjszakára vagy rossz esetre legyen menedékhelye. A forradalom szele azonban a deszkaépületeket is arra a sorsa juttatta, mint a minőnek áldozata lett csaknem minden erdélyi turistaházunk; hivány kezek földdel tettek itt is mindent egyenlővé.

A Gyilkos-tó maga nem annyira elragadóan csodás, mint inkább különleges látvány. Nem kelti az emberben azt a mélységes áhitatos érzetet, mint ami megragad mindenkit. Valósággal temető a Gyilkos tó. Temetője sokezer évszázados fenyőnek.

Ez a vízi temető a mult század elején (1837-ben) keletkezett. A Gyilkos-patak lefolyását ebben az időben a képürkőn közből látható nagy sziklaóriásnak, a Nagycohárdnak sziklaomladéka zárta el. A bedült sziklák törmeléke torony magasságig feltöltötte a szűk sziklahasadékot és mögötte mint óriás duzzasztó gát mögött a Gyilkos-patak, meg a Likas-patak vize mintegy 600 méter hosszú uton tóvá duzzadt föl. Ez a természetes uton keletkezett gátviz csaknem a csucsálg elnyelt minden fenyőóriást, pedig ezek itt 30—40 méter magasságra is megnőnek.

A rohanó hegyi patakok ma is rengeteg törmelékkel szállítanak a pusztuló szikláról atafelé. Ezekről, meg a tóban tenyésző növényzettől évről-évre töltődik a tó is, sekélyesedik az egykor 30—40 méter mély víz. De súlyed lassanként a tószint is, mert a belőle kifolyó Gyilkos-patak szüntelen fűrészei annak az omladék sziklavárnak falát, mely útját egykoron elzárta.

* *
Csak két emberöltője, hogy a tó érdemes kiránduló társaságokat gyönyörködtet s a nép már is legendákat költött keletkezéséről.

Élt Moldvában — így szól a monda — egy híres rabló vezér, Nucu Dimitru. Volt neki hűtös felesége is, de a ditrói vásárban járásban beleszeretett egy gyönyörű székely lányba, árva Fehér Anikóba.

Hogy Anikót megszerezhesse, otthon sötét tervet forralt ki felesége ellen.

— Te asszony — szól hitestársához — jere már te is egyszer velem által a hegyeken. Láss te is világot, idegen népeket. Menjünk el a ditrói vásárra.

Az újságra mindig kíváncsi asszony nép legszebb ruhájába öltözött és gyanútlanul követte Dimitrut a hegyek közé. Mikor aztán utjuk sötét erdőben zugó patak mellett vezetett el, ahonnan hang sem jutott ki s a hová napsugár se lopódzott be, a rabló a mélységbe taszította a feleségét. Gyors iramban sietett a ditrói vásárba.

Nem sokáig kereste Anikót. Szerelmes szem hamar ráakad a lányra, meg aztán hétfalu szépe is volt Anikó, nem volt nehéz észre venni.

— Te Anikó, — szól Dimitru a lányhoz, — árva vagy, szegény vagy... jere velem Moldvába! Mértelen a kincsem, mély a szerelmem, jere, boldogan élsz velem.

— Rendel nékem Isten hitestársat véreimből, kincseid meg idegenbe épen nem vonzanak — felelé a lány.

A rabló többet se kérte. Ha nem ment szépsze-
rével, hát elrabolta erőszakkal. Nem ment vele Moldo-
vába. Fölvitte a Nagycohárd sziklabarangjaiba és oda-
zárkózott vele. Anikó azonban csak hervadt mellette.
Sokat rítt, könyörgött Dimitrunak, eressze szabadon,
vigye őt Ditróba vissza. De hasztalan... Egyszer csak,
amint letérdelve, segítségért Isten őszentségéhez imád-
kozott, megnyílt a sziklafal, kilépett a nyíláson át egy
angyal.

— Isten küldötte vagyok! — szólt Anikóhoz —
s kézen fogva eltűnt vele.

— Megtanítok én angyalt s Istent — ordított
éktelen dühében a rabló — s ércbotját ragadta és izmos
karjaival a sziklafalat kezdte ott döngetni, ahol az
Anikó mögött összezáródott. Éktelen dühében csunyan
szitkozódott. Az angyal erre a sziklákat Dimitrura om-
lasztotta s a ledült sziklák a rablót eltemették a föld
mélyébe, a Gyilkos-patak árkába.

Ez a kőomladék — a Dimitru temetője — dugta
el a Gyilkos-patak útját és hozta létre a Gyilkos-tót.

Gyilkosság van ebben a legendában is és gyilkos-
ságról szól egy másik hit is, mely szerint a szikla-
omladék mögött földduzzadó víz a völgyben legelteső
pásztorokat nyájastól elpusztította volna. Ezzel magya-
rázzák, mért nevezték el a tavat *Gyilkos-tónak*.

Az igazság az, hogy a patakot a tó keletkezése
előtt is Gyilkos-pataknak hívták, de így nevezték a
tó keleti oldalán (képünkön jobboldalt) elvonuló ha-
vast is Gyilkos-havasnak. Ezt pedig azért, mert rajta
sok székely vér omlott. Még a török háborúnak idején
leptek ott meg a törökök egy székely határőrséget és
gyilkolták le az utolsó szálíg.

A Gyilkos-tó tehát nevét másodkézen a Gyilkos-
havastól, *Székely sorsunk véres emlékeitől* kapta kölcsön.

Gelei József.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

T. F. Erzsébetváros. A Naptárt december 18-án elküldöttük
címére. Szíveskedjék a postánál érdeklődni. — B. P. Torboszló.
Mindenk egész évi előfizető részére Naptár elment. — P. Gy.
Kolozs. Lapunk könyvtára részére adományozott szindarabokat
hálással köszönjük. — K. K. Lisznyó. Lapunk címére 1922. jan.
1-től jár. Előfizetés címén eddig 22 leut vételeztünk be. Kérjük
az új előfizetést. Naptárt elküldöttük. — Ref. Lelk. Hiv. Lőrincz-
réve. Szíves értesítését kérjük, hogy nov. 1-től számítva lapunk
leamaradt 2—2 példánya megérkezett-e? — T. S. Nagyszeben.
Nagyszeben előfizetőink részére a Naptárakat szíves szétosztás
céljából dr. Verzár Ferenc ügyvéd urnak (Disznódl-ut 1—3
szám) elküldöttük még december 18-án. Szíveskedjék érte elfá-
radni. — Cs. A. Erzsébetváros. Ipari rovatunk részére ígért tech-
nikai leírásokat szívesen fogadunk. — V. A. Mezőpanit. Levelét
örömmel olvastuk. A lapot jan. 1-től nevezettek részére meg-
indítottuk Naptárakkal együtt. Kérjük továbbra is jóindulatát!

— D. J. Déva. Előfizetés címén 41 leut 1923. évre elszámoltunk.
— Ifj. M. L. Szentábrahám. Ottani előfizetők részéről küldött
396 leut köszönettel átvettük és ezen összeget ottani előfizetőink
folyó évi előfizetési díjának kegyenlítésére fordítottuk. — D. E.
Kisgalambfalva. Előfizetése folyó évi jul. 1-ig rendben. — Fogy-
Szöv. Lisznyó. Előfizetése két példány után dec. 31-én lejárt.
A két Naptárt elküldtük. — Ifj. L. J. Szilágyocseh. Előfizetése 1923.
ápr. 15-én jár le. — H. G. Dextrászéplak. Előfizetése 1922. szept.
23-án lejárt a küldött 22 leu beszámításával. — L. I. Kápolnás-
falu. A most küldött 22 leu folyó évi jul. 1-ig fedezli előfizetését.
— B. A. lunguj. Magyargyerőmonostor. Előfizetése 1922. jul. 1-én
lejárt. — A. A. Csikszenttamás. Előfizetése 1923. március 5-ig
rendben. Igen lekötözte, ha onnan több előfizetőt szerezne.
Buzgóságának bizonyára ez sikerülni is fog. Üdvözlét. — Gy. D.
Marosvásárhely. Előfizetése 1923. szept. 10-én jár le. — B. J.
Marosvásárhely. Előfizetése 1923. aug. 15-én jár le. — A. M.
Szekelyszombor. Előfizetése 1923. febr. 15-én jár le. — H. A.
Csikszereda. Most küldött 44 leu folyó évi jun. 1-ig rendezli elő-
fizetését. — F. G. Nagymás. Lapunk 1922. jun. 15-től jár b.
címére. A most küldött 11 leu 1922. dec. 15-ig rendezli előfi-
zetését. — R. I. Turterebes. A most küldött 22 Leuval előfi-
zetése 1923. április 1-én jár le. — J. L. Gogánváralja. A most
küldött 22 Leu 1923. május 15-ig fedezli előfizetését. — K. I.
Torockó. A most küldött 33 leuval előfizetése 1922. szeptem-
ber 21-én lejárt. — J. M. alsó Szolokma. Előfizetése 1923.
május 15-ig rendben. — Dr. F. Á. Kézdivásárhely. A Nap-
tárak 16 leu portódíját elszámoltuk. Hálás köszönet fáradozásáért.
— Sz. Gy. Zilah. Előfizetése 1923. jun. 1-ig rendben. — R. S.
Retteg. Lapunk 1922. jan. 1-től jár b. címére, a múlt évre csak
22 leut vételeztünk be. A most küldött 44 leu 1923. jun. 30-ig
fedezli előfizetését. — P. S. Nagykároly. Lapunk 1922. máj. 1-től
jár címére, a múlt évre még 8 leu megküldését kérjük. A leg-
utóbb küldött 22 leut a folyó év első felére számoltuk el. — G.
J. Székelymuzsna. A most küldött 22 leu előfizetését 1922. évi
szept. 1-ig rendezli. Kérjük a folytatálagos előfizetést.

Fél kg. gyapju vagy két kg. sajt árával
megmentheti birkáját a pusztulástól!!

DISTOL

biztosan meggyógyítja métély-
kóros juhait és szarvasmarhát!

DISTOL

Egyszerű a kezelés! Biztos gyógyulás!
Kapható Gergely F. utóda drogeriájában
Cluj—Kolozsvár.

Gea-Krayer Drogeriájában, Temesvár, — Hietsch
& Co. chem. laboratoriumában, Szászsebes, — Dr.
Guttmann Béla gyógyszerárában, Szatmár. — Krafft
és Hubert Drogeriájában, Brassó, — Lukács László
gyógyszerárában, Kézdivásárhely. Továbbá bár-
mely gyógyszerárában.

Ne várjon addig, míg állatja leromlik.

Lloyd 1244